

De jeugd van tegenwoordig

- vrijdag 02 april 1999
- Auteur: Ankie VANDEKERCKHOVE

KINDEREN van nu houden van luxe en overdaad, ze tonen geen respect meer voor ouderen en houden van kletspraatjes in plaats van lichaamsbeweging. Kinderen zijn kleine dwingelanden en hebben in het gezin geen onderdanige houding meer. Ze spreken hun ouders tegen, kletsen in gezelschap, proppen zich aan tafel vol met lekkernijen, zitten ongeïnteresseerd in de schoolbanken en tiranniseren hun leerkrachten.

Dit fragment kon zijn weggeplukt uit een recent krantenartikel („Leerling steekt leerkracht neer”), uit een televisiedebat („Jongeren zijn oversekst”) of uit een verkiezingsprogramma („Migrantenjongeren vormen een bijzonder veiligheidsrisico”). Het werd echter geschreven door Socrates, ongeveer 2.000 jaar geleden.

Er is dus niets nieuws onder de zon. Al eeuwen hebben volwassenen moeite met het anders zijn van jongeren. Elke „jeugd van tegenwoordig” wordt normvervaging aangewreven en wordt een of andere vorm van ondergang voorgespiegeld. Waarom blijft dergelijke aandacht voor probleemgedrag bij jongeren zo opvallend groot?

Jongeren zelf zijn het stilletjes aan beu steeds weer negatief benaderd te worden. Iemand schreef me onlangs: „Wij worden voor alles verantwoordelijk gesteld. Wanneer we te veel binnen zitten, zijn we televisiekinderen; wanneer we elkaar op straat ontmoeten, belt men de politie omdat we rondhangen. We moeten onze verantwoordelijkheid nemen in de maatschappij, ons engageren, maar toen we na Dutroux op straat kwamen, verweet men ons dat we dit deden om niet naar school te moeten gaan. Ja, wat wil men nu eigenlijk?”

Het Kinderrechtencommissariaat betreurt de negatieve beeldvorming rond jongeren. Grote groepen kinderen en jongeren blijven vandaag de dag geloven in hun kracht en engageren zich in jeugdbewegingen, milieugroepen, kindergemeenteraden... Een recent onderzoek van de Franstalige universiteit UCL toont trouwens aan dat de gemiddelde volwassen Belg met politiek niets te maken wil hebben. Hij wantrouwt de overheid en meent dat hij de wet mag overtreden zolang hij zich maar niet laat betrappen. Waarom dan van onze jongeren eisen dat ze beantwoorden aan een of ander geprojecteerd ideaalbeeld? Is dat fair?

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989) bepaalt dat jongeren recht hebben op spel en vrije tijd, op het uiten van een eigen mening, op deelname in de wereld rondom hen, op toegang tot hulpverlening, op bescherming tegen exploitatie en geweld...

De houding die de maatschappij neigt aan te nemen tegenover jongeren, lijkt een regelrechte aanfluiting van deze rechten of op zijn minst een hypocriete houding. Aan de ene kant geven we de jongeren een verdrag vol rechten, aan de andere kant blijkt elke zelfstandige uitoefening in de praktijk onmogelijk. Frustraties lijken op die manier gegarandeerd.

KINDEREN en jongeren krijgen steeds minder fysieke en psychische ruimte. Alles wordt voor hen geregeld en gestroomlijnd, ze worden steeds meer met hoge verwachtingen van ouders overladen. Speelruimte, letterlijk en figuurlijk, is er haast niet meer. Een 38 uren-werkweek is voor hen harde realiteit geworden.

Ze worden als opgroeiende achterbankgeneratie van school rechtstreeks naar muziekschool of sportclub aangevoerd. Eenmaal thuis gekomen, dienen ze net voor het slapengaan nog „even” hun

huiswerk af te werken.

Is dit geen vorm van geweld, systematisch en structureel geweld, dat minderjarigen als groep wordt aangedaan? Zeker als je beseft dat kinderen en jongeren daarbovenop nog eens de boodschap krijgen dat zij voor niets deugen, dat ouderen minder geduld of tolerantie tonen of hen amper nog dulden in het straatbeeld. Moet men dan verbaasd zijn dat dit op zijn beurt geweld uitlokt?

Ik ga niet beweren dat de berichtgeving rond geweld bij jongeren en de paniecreacties die daaruit voortvloeien, volledig onterecht zijn. Een kleine minderheid pleegt strafbare feiten, soms in ergere vorm en op erg jonge leeftijd.

Maar wanneer dit aan de bevolking wordt gemeld, op een manier dat een al bestaand onveiligheidsgevoel (geen onveiligheidsprobleem!) verder wordt gevoed, dan verwachten wij wel een volledig en eerlijk verhaal. Dan dient er naast de berichtgeving over de jongere die een leerkracht verwondt, ook bericht te worden over de soms abominabele staat van schoolgebouwen, de overvolle klassen, over leerlingen die door leerkrachten getergd worden, zonder enige vorm van verweer.

WANNEER luidop nagedacht wordt over strafinrichtingen voor de jeugd en strafrechtelijke

aansprakelijkheid van minderjarigen, dan willen we ook horen over verantwoordelijkheden in positieve zin: deelname aan het maatschappelijk leven, stemrecht, inspraak, ruimte voor de jeugd. Elke mens voldoet namelijk beter aan zijn bestaande plichten wanneer daar ook rechten tegenovergesteld worden. Van kinderen en jongeren kunnen we niet enkel verantwoordelijkheid eisen zonder ze ook kansen en rechten te geven.

Het gaat goed met de jeugd vandaag. De jeugd is niet slechter dan vroeger. Wanneer jongeren steeds weer met hun hoofd tegen de muur lopen, dan reageren ze, doorgaans enthousiast, soms op een „storende" manier.

Wie kan er dan baat hebben bij het neerhalen van kinderen en jongeren? Een eerlijke dialoog lijkt ons dan ook veel meer aan de orde.

(De auteur is kinderrechtencommissaris.)